

פרשת מקץ - חנוכה תשס"ח
ח-חנ-חנו-חנוכ-חנוכה שמח!

בראשית פרק מג פסוק כט

רש"י
אלקים יחנך בני - בשאר שבטים שמענו חנינה (לעיל לג ה) אשר חנו אלקים את עבדך, ובנימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יוסף בחנינה:

נישא עיניו וירא את בנמין אחיו בן אמו ויאמר הנה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אלקים יחנך בני:

בראשית פרק לג

(ה) וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנו אלקים את עבדך: (ו) ותגשן השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין: (ז) ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ואחר נגש יוסף ורחל וישתחוו: (ח) ויאמר מי לך כל המחנה הנה אשר פגשתי ויאמר למצא חן בעיני אדני: (ט) ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך: (י) ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידים כי על בן ראיתי פניך פראת פני אלקים ותרצני: (יא) קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלקים וכי יש לי כל ויפצר בו ויקח:

בראשית פרק מח פסוק יד

רש"י
שכל את ידיו - כתרגומו אחמינו, בהשכל וחכמה השכיל את ידיו (לכך, ומדעת), כי יודע היה כי מנשה הבכור, ואף על פי כן לא שת ימינו עליו:

וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמואלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור:

במדבר פרק ו פסוק כה

רש"י
יאר ה' פניו אליך - יראה לך פנים שוחקות, פנים צהובות: ויחנך - יתן לך חן:

ויאר ה' פניו אליך ויחנך:

דברים פרק ג פסוק כג

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר:

דברים פרק ו פסוק ב

למען תירא את ה' אלקיך לשמור את כל חקתי ומצותי אשר אנכי מצונך אתה ובנך ובן בנך כל ימי חייך ולמען יארכו ימיך:

**Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by
Dr. Bernard & Robin Cohen, Milwaukee**

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts,
or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the free 14-day trial of Rabbi
Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

ליקוטי מוהר"ן קמא

בְּעֶזְרַת אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר שְׁמִים וְאֶרֶץ קָנְהָ. וְנִתֵּן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ מִמְדָּבָר מִתְּנַה. נִתְחִיל לְהַדְפִּים חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים עַל מַאֲמְרֵי רַבָּה בַּר בַּר חֲנִנְה. בְּזִכְרוֹת זֶה נִזְכָּה לְעֲלוֹת לְצִיּוֹן בְּרַנְנָה. אֶל קַרְיַת מְלֶךְ דָּוִד חֲנִנְה:

א: אֲשֶׁרֵי תַמִּימֵי דְרָף, הַהוֹלְקִים בְּתוֹרַת ה': (תהלים קיט)

דַּע כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלוֹת וְכָל הַבְּקָשׁוֹת שְׁאֵנוּ
מְבַקְּשִׁים וּמִתְפַּלְלִים, וְהַחַן וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְעַלָּה
וְנִתְרוֹמַם בְּפָנָי כָּל מִי שְׁצָרִיכִין, הֵן בְּרוּחַנִי הֵן בְּגִשְׁמִי; כִּי עֲבָשׁוּ
בְּעִזּוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים חֵן וְחֲשִׁיבוֹת הָאֱמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִפְלָ, כִּי
עֲבָשׁוּ עֲקָר הַחֲשִׁיבוֹת וְהַחֵן הוּא אֶצְלָם, אֲבָל עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה
נִתְעַלָּה הַחֵן וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת (מְשִׁלִּי ה):
אֲגַלֵּת אֱהָבִים וְעֲלַת חֵן, שְׁמַעְלָה חֵן עַל לוֹמְדֶיהָ (עִירוּבִין נד:),
וְעַל-יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִין כָּל הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת:

כִּי אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי צָרִיף תַּמִּיד לְהַסְתַּכֵּל בְּהַשְׁכֵּל שֶׁל כָּל דְּבָר
וּלְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ אֶל הַחֲכָמָה וְהַשְׁכֵּל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, כְּדֵי שְׂאִיר
לוֹ הַשְׁכֵּל שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם יְחַבְּרֵף עַל-יְדֵי אוֹתוֹ
הַדְּבָר, כִּי הַשְׁכֵּל הוּא אֹר גְּדוֹל, וּמֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו, כְּמוֹ
שְׂכָתוּב (קְהֵלֵת ח): חֲכֵמַת אֲרָם תֵּאִיר פְּנָיו. וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב, כִּי
יַעֲקֹב זָכָה לְבִכּוּרָה, שֶׁהוּא רֵאשִׁית (א), שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲכָמָה
(חִיקוּנִים חִיקוּן יד, זוהר מִשְׁפָּטִים כַּאֲס:), כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תהלים קיא):
רֵאשִׁית חֲכָמָה. וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית כו): וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעֻמִּים,
וְחֲרָגוֹם אֲנִיקְלוֹס: וְחֲפִמְנִי. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמֶשׁ, כִּי הַשְׁכֵּל הוּא
מֵאִיר לוֹ בְּכָל דְּרָכָיו כְּמוֹ הַשְּׁמֶשׁ. וְזֶה בְּחִינַת (מְשִׁלִּי ו): וְאֶרְחַ
צְדִיקִים כְּאֹר נֶגְה הוֹלֵף וְאֹר עַד גְּבוֹן הַיּוֹם. וְזֶה בְּחִינַת חַיִּת,
לְשׁוֹן חַיִּית (י), כִּי הַחֲכָמָה וְהַשְׁכֵּל הוּא הַחַיִּית שֶׁל כָּל דְּבָר, כְּמוֹ
שְׂכָתוּב (קְהֵלֵת ז): הַחֲכָמָה תַּחֲיֶיהָ וְכוּ'. אֵף מִחֲמַת שְׁאֹר הַשְׁכֵּל
גְּדוֹל מְאֹד, אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת אֵלָיו כִּי-אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת נִזּוּן,
שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תהלים עב): לִפְנֵי שְׁמֶשׁ יִזּוּן
שָׁמוֹ. וּפְרַשׁ רַש"י: לְשׁוֹן מַלְכוּת. וְזֶה בְּחִינַת לְבָנָה, כִּי הַלְבָנָה
אֵין לָהּ אֹר מִעֲצָמָה, כִּי-אִם מֵהַשְּׁמֶשׁ. (זוהר ויחידי)
רַח. וְדוּף רַמְט: וְזֶהוּ בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּלִית לָהּ מִגְרָמָה בְּלוּם, אֲלָא
מֵהַשְּׁמֶשׁ לְשׁוֹן מִן חַיִּית, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲכָמָה, בְּחִינַת שְׁמֶשׁ בְּנִל,
וְנַעֲשֶׂה אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה. אֲבָל מִי שְׂאִינוּ מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ אֶל
הַשְּׁכֵל וְהַחֲכָמָה וְהַחַיִּית שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דְּבָר, זֶה בְּחִינַת עֲשׂוֹ, שְׂבָנָה
אֶת הַבְּכוּרָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כה): וַיְכַז עֲשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה,
דְּהִינּוּ הַשְּׁכֵל בְּנִל בְּחִינַת (מְשִׁלִּי ח): לֹא יִחַפֵּץ כְּסִיל בְּתַבּוּנָה כִּי
אִם בְּהַתְּגַלוֹת לְבוֹ. וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, בְּחִינַת לְבָנָה
דְּסֻטְרָא-אַחְרָא, שְׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (ישעיה כד): וְחִפְרָה הַלְבָנָה וְכוּ' (ב).
וְזֶה בְּחִינַת יֵצֵר טוֹב וְיֵצֵר רָע, כִּי הַיֵּצֵר טוֹב נִקְרָא מִסְּפֵן וְחֲכָם
(קְהֵלֵת ד) (ב), בְּחִינַת מַלְכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲנִיָּה וְדִלָּה, דְּלִית לָהּ
מִגְרָמָה בְּלוּם, כִּי-אִם מֵהַשְּׁמֶשׁ לְשׁוֹן מִחֲכָמָה. וְיֵצֵר רָע נִקְרָא
מְלָךְ יָקָן וְכִסִּיל (שם), בְּחִינַת מַלְכוּת דְּסֻטְרָא-אַחְרָא, שְׂאִינָה
חֲפָצָה בְּחֲכָמָה וְשְׁכֵל, בְּחִינַת לֹא יִחַפֵּץ כְּסִיל בְּתַבּוּנָה וְכוּ' בְּנִל.

40 וְצָרִיף כָּל אֶחָד לְפָנָי כַּח בְּחִינַת מַלְכוּת דְּקַדְשָׁה לְהַתְּגַבֵּר עַל
מַלְכוּת דְּסֻטְרָא-אַחְרָא, וּכְמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרִים לְבָרָכָה
(בְּרִיכוֹת ה): לְעוֹלָם יִרְגִּיז אָדָם יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר רָע. וְעַל-יְדֵי מָה
נִתֵּן כַּח לְמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּכַח (כְּמוֹ
שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרִים לְבָרָכָה שֵׁם: לְעוֹלָם יִרְגִּיז וְכוּ', אִי אֲזַל
— מוֹטָב, וְאִם לֹא — יַעֲסֵק בְּתוֹרָה), וּכְמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
45 זְכוּרִים לְבָרָכָה (קִידוּשִׁין דף ל:): אִם פָּגַע בְּךָ מְגוֹל זֶה, מִשְׁכַּחוּ
לְבַיִת-הַמִּדְבָּר, כִּי עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה נִתֵּן כַּח לְמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, וְאֵינוּ
מְקַבְּלֵת הַמְּלָכוּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת ג, חַיִּית מִן הַחֲכָמָה, שֶׁהִיא
בְּחִינַת ח, וְנִתְחַבֵּר וְנִתְקַשֵּׁר הַח וְהַג, וְנַעֲשֶׂה אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר
הַחֲמָה, וּכְשֶׁזֶה קָם זֶה נּוֹפֵל (*), וְאֵינוּ נּוֹפֵל וְנִתְבַּשֵּׁל מַלְכוּת
50 הַרְשָׁעָה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (הוֹשֵׁע יד): כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' צְדִיקִים יִלְכוּ
כִּם וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ כִּם. הִינּוּ עַל-יְדֵי דְרָכֵי ה', הִינּוּ הַתּוֹרָה, עַל-
יְדֵי-זֶה הַצְּדִיקִים שְׂדִיקִים בְּמַלְכוּת דְּקַדְשָׁה, הֵם נִתְחַזְּקִים
וּמְקַבְּלִים כַּח עַל-יְדֵי-זֶה. וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ כִּם, בְּחִינַת מַלְכוּת
הַרְשָׁעָה, בְּחִינַת יֵצֵר רָע, שְׂנוֹפֵל וְנִכְנַע עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה, בְּנִל:
55 וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת, כִּי עֲקָר מֵה
שְׂאֵין נִתְקַבְּלִין הַבְּקָשׁוֹת הוּא מִחֲמַת שְׂאֵין
לְהַדְּבָרִים חֵן, וְאֵין נִכְנָסִין בְּלֹב שֶׁל זֶה שְׂמִיכָתֵינוּ מִמֶּנּוּ, כְּאִלוֹ
אֵין בְּלֹבוּ מְקוּם שֶׁיִּכְנָסוּ הַדְּבָרִים בְּלֹבוּ, מִחֲמַת שְׂאֵין לְהַמְּבַקֵּשׁ
חֵן שֶׁיִּכְנָסוּ הַדְּבָרִים בְּלֹבוּ שֶׁל זֶה שְׂמִיכָתֵינוּ מִמֶּנּוּ; אֲבָל עַל-יְדֵי
60 הַתּוֹרָה, שְׁעָלֶיהָ-יְדֵי-זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִתְקַשְּׁרִין הֵן וְהֵן בְּנִל וְנַעֲשֶׂה
חֵן, וְעַל-כֵּן נִקְרָאת הַתּוֹרָה יַעֲלַת חֵן (מְשִׁלִּי ה), וְאֵינוּ זוֹכָה שְׂדִיקָיו
הֵם דְּבָרֵי חֵן, וְאֵינוּ נִתְקַבְּלִין דְּבָרֵינוּ וּבְקָשׁוֹתֵינוּ, כְּמוֹ מִי שְׂמִדְבָר
דְּבָרֵי חֵן, שְׂנִכְנָסִין הַדְּבָרִים בְּלֹב הַמְּתַבַּקֵּשׁ, דְּהִינּוּ זֶה שְׂמִיכָתֵינוּ
מִמֶּנּוּ. וְזֶה בְּחִינַת ת, הִינּוּ עַל-יְדֵי שְׂנִתְחַבְּרִין וְנִתְקַשְּׁרִין חַיִּית
65 וְהִינּוּ נַעֲשֶׂה בְּחִינַת "חֵן", עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת ת"ו, שֶׁהוּא
לְשׁוֹן חֲקִיקָה וְרִשְׁמִיָּה, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (יחזקאל ט): וְהַתִּירַת תּוֹ, כִּי
עַל-יְדֵי חֵן נִחַק וְנִרְשָׁם מְקוּם בְּלֹב הַמְּתַבַּקֵּשׁ לְקַבֵּל הַבְּקָשָׁה,
כִּי עַל-יְדֵי חֵן נִתְקַבְּלוּ דְּבָרֵינוּ. נִמְצָא, שְׂכָתֵינוּ ה"חֵן" חֲקַק
מְקוּם בְּלֹב זֶה שְׂמִיכָתֵינוּ מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁיִּכְנָסוּ דְּבָרֵינוּ בְּלֹבוּ, וּיְקַבֵּל
70 בְּקָשָׁתוֹ; וְהַחֲקִיקָה וְרִשְׁמִיָּה זֶה בְּחִינַת ת"ו בְּנִל. וְזֶהוּ (קְהֵלֵת ט):
דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים. נַחַת דִּיקָא, הִינּוּ בְּחִינַת חֵן הַנִּל
וְהַת הַנִּל, וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה אוֹתוֹת נַחַת, וְאֵז נִשְׁמָעִים דְּבָרֵינוּ
וְנִתְקַבְּלֵם בְּקָשָׁתוֹ בְּנִל:

וְעַל-יְדֵי יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁכֵל בְּנִל, עַל-כֵּן זָכָה לְחֵן,
75 כְּמוֹ שְׂכָתוּב (בְּרֵאשִׁית לג): כִּי חֲנַנִּי אֲלָקִים וְכוּ'. וְעַל-כֵּן
בְּרַף אֶת הַשְּׂבָטִים בְּחֵן, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (שם): הַלְדִּים אֲשֶׁר חֲנַן

ליקוטי

אשרי — אמור — ב

מוהר"ן

- 100 **היגו שעקר הכנעתו של היצר הרע הוא על-ידי התורה, שהיא כלה שמותיו של הקדוש-ברוך-הוא (ב). והתורה היא בחינת נ"ו** 80
- י, כי הלוחות ארכן נ"ו ורחבן נ"ו (כבא בתרא יד). וזהו בחינת אלותא, דהיגו מקלות, דחקיק עלה אהיה וכו', היגו שמות, בחינת התורה, שהיא בחינת נ"ו. והנ"ו הוא צורת מקל, והיא כלה שמותיו של השם יתברך, היגו שהתורה הקדושה היא מכניע את היצר הרע, שרוצה לעשות את האדם משגע ממש, חס ושלום, כי בעל-עברה הוא משגע, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה ג): אין אדם עובר עברה, אלא-אס-בן נכנס בו רוח-שטות. וכמו שהמשגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו-כן ממש התורה שעוסקין הוא בחינת מקלות ושמות, שכנה מפין ומכניעין את היצר הרע, ומגרשין מן האדם את השגעון והרוח-שטות שנכנס בו בחינת ומחינן לה באלותא דחקיק עלה שמות וכו' כנ"ל (ה):**
- 105 **וזהו אשרי תמימי דרך. אשרי לשון הסתכלות. תמימי דרך בחינת (בראשית כה): ויעקב איש תם, שהוא בחינת השכל כנ"ל. היגו לזכות להסתכל על השכל שיש בכל דבר, שהוא בחינת יעקב איש תם, זה זוכין על-ידי התורה. וזהו ההולכים בתורת ה', כי על-ידי שלומד תורה בכת, על-ידי זה נותן כח למלכות דקדושה, בחינת נז"ן. לקבל מן השכל, שהוא בחינת ח"ת, ואני נעשה חן, ונתקבלים דבריו כנ"ל, ואני נתעלה החן והחשיבות של ישראל, וכל התפלות והבקשות נתקבלים:** 85
- 110 **וזה פרוש מה שאמר רבה בר בר חנה (כבא בתרא עג): האי גלא דמטבע דסינימא מתחזי כי צוצימא דנורא הורמא ברישא (פרש רשב"ם: אש לבנה, ומלאך מזיק הוא), ומחינן לה באלותא דחקיק עלה אהיה אשר אהיה: — גלא הוא היצר הרע. דמטבע דסינימא הוא החן והחשיבות, לשון ספון וחסוב י, כי היצר הרע רוצה להטביע ולהשפיל, חס ושלום, בחינת החן והחשיבות של ישראל, בחינת מלכות דקדושה. ומתחזי כי צוצימא דנורא הורמא ברישא, כי מתחלה היצר הרע מתלבש עצמו במצוות ומטעה את האדם כאלו מסיתו לעשות מצוה. וזהו בחינת צוצימא דנורא הורמא, אש לבנה; אף-על-פי-כן מלאך מזיק הוא. ומחינן לה באלותא דחקיק עלה אהיה וכו',** 90
- 115 **וזהו אשרי תמימי דרך. אשרי לשון הסתכלות. תמימי דרך בחינת (בראשית כה): ויעקב איש תם, שהוא בחינת השכל כנ"ל. היגו לזכות להסתכל על השכל שיש בכל דבר, שהוא בחינת יעקב איש תם, זה זוכין על-ידי התורה. וזהו ההולכים בתורת ה', כי על-ידי שלומד תורה בכת, על-ידי זה נותן כח למלכות דקדושה, בחינת נז"ן. לקבל מן השכל, שהוא בחינת ח"ת, ואני נעשה חן, ונתקבלים דבריו כנ"ל, ואני נתעלה החן והחשיבות של ישראל, וכל התפלות והבקשות נתקבלים:** 95
- 120